

La Nostra Terra i el cinema

Catalina Aguiló

Les revistes que es publicaren a Mallorca durant els anys vint i trenta tingueren una relació desigual amb el cinema. Algunes, sobretot les d'ideologia catòlica, foren molt crítiques amb el que elles consideraven un perill per a la moralitat dels mallorquins. D'això en podem parlar en una altra ocasió. Ara ens agradaria repassar la tasca que dugué a terme una publicació cultural que tingué gran importància en la Mallorca d'aquestes dues dècades: "La Nostra Terra."

Revista de periodicitat mensual, el primer número es publicà el gener de 1928 i tingué com a primer director Francesc Vidal Burdils. A aquest el va substituir Antoni Salvà Ripoll, que la va dirigir fins que va deixar de publicar-se el juny de 1936. Fou una revista d'art i cultura, com s'afirmava en el seu subtítol, publicada en català i que sempre matinegué un ideari obert i de to nacionalista. Molts d'articles de la modernitat foren traduïts a alguns dels seus números i hi col·laboraren autors de la importància de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Miquel Dolç, Guillem Colom, Llorenç Villalonga, Miquel Ferrà, Marià Villangómez i Ernest Maria Dethorey, qui, des de les seves pàgines de crítica d'art, defensà sempre postures d'avantguarda. Des de 1930 a 1936 es convertí en la veu escrita de l'Associació per la Cultura de Mallorca.

Dins de l'evolució de la revista, foren constants les intervencions relacionades amb el cinema, ja sigui des d'un caire d'opinió general, bé com a dissertació científica o com a crítica cinematogràfica en els darrers anys. Els primers articles publicats sobre el tema daten de 1929 i estan firmats per Joan L. Valentí. Es tractava, en realitat, d'una sèrie d'articles publicats sota el títol genèric de "La lluita contra la folia" on es dissertava sobre les malalties psíquiques. En dos d'aquests articles¹ es parlava del cinema i de la seva relació amb les causes que produeixen la folia. Seguint diversos investigadors, l'autor parla dels "tras-

torns psíquics d'ordre intel·lectual i moral" que s'observen en joves que assisteixen assíduament al cine, dels quals el més freqüent és la "confusió mental acompanyada d'il·lusions i al·lucinacions manllevades al repertori de films i també signes de precocitat sexual i d'hàbits de masturbació (...) prematura" (?). Malgrat tot, Valentí reconeix el valor didàctic del cinema i la capacitat d'aquest com a element per a la formació cultural i artística.

En un altre article, el mateix autor reconeix que és important el control sobre la producció artística i, per tant, sobre la cinematogràfica. És, sens dubte, partidari, doncs, de la censura prèvia que ja s'estava establint a alguns països.

Si aquest autor reflectia l'animadversió cap al cinema demostrada per una part de la intel·lectualitat arreu del nostre país, en la mateixa publicació, un any més tard, es publicava un altre article que criticava, precisament, les postures negatives cap al cinema. "Per noves rutes" era el seu títol i estava firmat per Antònia Torrens Pomar. L'articulista opinava principalment sobre les qualitats didàctiques del cinema i de les possibilitats d'aquest mitjà dins del món educatiu dirigit a nins i joves. Afirmava l'autora que "en parlar de cinema és impossible prescindir de la seva influència educadora" i afegeix "suggestiona les intel·ligències tendres més mal·leables i predisposades pel cascall de la seva imaginació".

L'autora pensa que, dirigint el cinema per a nous camins, lluny de les temàtiques criminals i de dubtosa moralitat, el cinema es pot convertir en una eina important per a l'escola i, també, per a la família. Considera que aquesta vessant didàctica del cinema pot aportar als joves coneixements que l'escola no els pot fer arribar com "coneixements de viatges, indústries, costums de pobles, vides d'animals i plantes, reproduccions d'obres d'art, arguments d'obres mestres, visions històriques...". Per tant, el cinema havia d'esser bàsicament documental, adaptació de grans obres de la literatura o bé narració d'importants fets històrics. Finalment l'autora el considerava com una de les bases de l'educació i la cultura populars.

Una de les tasques de la revista era la traducció d'articles o bé de fragments

d'obres estrangeres sobre art i cultura. En una d'aquestes traduccions, la del llibre de Georges Duhamel, *Scenes de la vie future* es fa referència al cinema. Es tracta d'un article titulat "Intermedi cinematogràfic" editat l'octubre de 1931. L'autor representava novament una postura anti-cinematogràfica. Però en aquest cas la dissertació de Duhamel no tracta el caràcter amoral o didàctic del cinema, sinó que discuteix el fet que el cine sigui una disciplina artística. Per a Duhamel, el cinema no és un art, no ho serà mai i, a més, desprestigia les obres d'art que diu recrear. Ataca durament els intel·lectuals francesos que han donat suport al cinema i considera que aquest, en arribar a les capes més baixes de la societat, desvirtua la cultura i l'art amb majúscules, que han de seguir essent patrimoni d'uns pocs.

En general, doncs, la revista presentava un panorama d'opinions contràries a una concepció intel·lectual del cinema: És pernicios per a la salut mental, és amoral o mancat de sentit, ha de ser per força didàctic, no és un art i, per tant, no té dret a ser patrimoni de les capes més intel·lectuals i cultes de la societat. Malgrat tot, la modernitat passava per acceptar el cinema com a "setè art" i el 1936, darrer any d'existència de la revista, realment una mica tard, començava a publicar-se una sèrie de comentaris sobre cine dins de la secció "Les Arts". Es publicaren algunes crítiques cinematogràfiques i el responsable de la secció, Antoni I. Alomar es convertí en defensor, contràriament a les opinions de Duhamel, del cine com a art. El cinema era, doncs, un art popular, una arma d'educació i de captació de masses i, finalment, "una de les manifestacions més vitals de l'esperit del nostre temps".

"La Nostra Terra" ha estat, doncs, una eina de treball important per a la gent que hem treballat la història de la cinematografia a Mallorca, no tan sols per la captació d'una manera de veure el cinema des de la intel·lectualitat, sinó també perquè a través de les seves pàgines ens han arribat notícies de filmacions: de la UFA alemanya (1931), de *La Estrella de Valencia* (1933), de *la Visió de Balears* (1935), i amb aquestes informacions hem pogut seguir el fil del cinema a la dècada dels anys trenta a "la nostra terra". ♦

¹ Publicats l'octubre de 1929, núm. 22, i desembre de 1930, núm. 48

